

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Într'o mână biciul, în cealaltă — ovăsul!

Guvernul unguresc pare a-și fi pierdut ori-ce răbdare mai departe!

Sînt aproape 30 de ani de când Ungurii sînt lăsați de sine la cărma acestei țeri. Guvernele eșite din sinul lor, amețite de norocul de-a fi ajuns cărmuitoare de capul lor, au fost îndată cuprinse de dorul care cu isterică putere îi chină până azi, de-a face în această țară „Unguri și din petri!” Orbiți de acest dor, în loc să înainteze țeara pe drumul libertăților, ale căror zori se iviseră pentru toate popoarele ce o alcătuiesc, ei au început s'o împingă pas de pas, an de an, înapoi, așa că azi sîntem ear' cel puțin cu 30 de ani mai *napoi* decum eram când ne-au luat ei în seamă dela urgisita de »Nemții«. Slujbașii români au început a se rări zi de zi, în administrație, la judecătoria și peste tot locul, așa că azi abia mai vedem ici-colea câte unul de aducere aminte; limba românească a început a fi dată tot mai napoi, înlăturată la judecătoria și administrație, respinsă la poste, ștearsă de pe tablele de pe la stațiile drumului de fer, strîmtoată în școala poporală prin virirea celei ungurești, care apoi se poartă ca ariciul în casa șoarecului; gimnaziul în loc să mai dobîndim, potrivit cu creșterea trebuințelor, a prins hidra să înghiță și la care le avem: începutul 'l-a făcut cu gimnaziul din Beiuș, care jumătate e în gâtul ei! Legea de naționalități, care ne e ceva bună și nouă, nu se mai ține, căci, o spun ministrii fără sficală, nu o pot aplica, că nu îngăduie »socotințe mai înalte de stat« (înțelege: maghiarisarea); s'au adus apoi legi nouă, fiecare cu multe ascuțiri primejdioase și bine unse cu unșori maghiarisătoare, toate îndreptate în contra noastră, cum e legea despre colonisări, cea a »Kisdédov«-urilor, cele politice bisericești de acum, etc. etc.

Scurt: în 30 de ani de când ne stăpînesc în ne bună voe, guvernele ungurești au încercat tot felul de mijloace, spre a desființa neamurile nemaghiare, contopindu-le în al lor. Dar' n'au reușit. Noi cu toate acestea am crescut și ne-am întărit și ne-am luminat. Ear' asta îi desnădăduște. S'au gândit drept aceea în timpul mai nou la alte mijloace: dacă așa mai pe nesimțite, nu se poate face mai nimic întru intruparea »ideii« lor, haid' se iee dară **biciul în mână**, doar' va fi acesta mai ducător la scop!

Și 'l-au luat. Sînt ani de zile de când pocnesc turbat peste țeară, făcînd să țîșnească flacări de foc din virful lui când cade pe spatele cutărora nemaghiari luați la goană! Și mult și tare ne-au isbit, dar' urmările numai pe plac nu li-au eșit: s'au umplut temnițele de fruntași de-ai noștri, advocați, profesori, proprietari, preoți și popor, dar' nădejdea de-a maghiarisa pe Români tocmai în acea măsură li-se nimicia, în care ei cu rēul se luau după noi! Acum guvernul va să facă un nou pas, să încerce cu *alt mijloc*. A ajuns se vede și el la cunoștința, că una din cele mai tari puteri ale noastre ne e și azi în lupta

pentru păstrarea naționalității, și ni-a fost prin veacuri, *preoțimea noastră*. »De vreau înfrîngerea acestui popor, își socotește guvernul, trebuie să-mi îngenuchiu întăiu ori să-mi leg într'un chip ori altul, *pe preoții lui!* Și acum s'a așternut pe lucru. A văzut că numai cu *biciul* singur nu merge, căci el mai iute face martiri și sporește și avîntă pe luptători, deci, își zice, voi lua *într'o mână biciul, ear' într'alta — ovăsul!*

Biciuri are destule. N'are decât să aleagă cu care să dea. Și 'și-a mai făcut numai zilele astea unul, nou, tare, bine împletit, vai de cel pe spatele căruia va cădea: e paragraful 169 din legea despre judecarea Curiei în trebile de alegeri, de care am vorbit în numărul 25 al „*Revistei Orăștiei*” a. c.

Ovăsul acum îl pregătește, și anume cu grabă mare! Dăm în cele de mai jos dovadă despre asta. Toate oficiile protopopești gr.-or. au căpătat din Sibiu următorul circular.

Nr. 2752 Pres.

(Afacere foarte urgentă).

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale din diecesa Transilvaniei.

Înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, după notificarea ce 'mi-o făcu cu data de 23 Aprilie a. c. nr. 22701, voește să pună în lucrare, ca dotațiunea tuturor confesiunilor recepte, prin urmare și a clerului nostru parochial, să se urce individual până la suma anuală de 800 fl. și în scopul acesta să se asigure prin legislațiunea țerii în budgetul statului o sumă corăspunzătoare.

Pentru orientarea suslăudatului minister în afacerea aceasta de mare interes mai cu seamă pentru preoțimea noastră, dotată peste tot foarte rău, se recere un conspect exact al dotațiunii, ce o are astăzi clerul nostru parochial, care conspect să se aștearnă aceluiași înalt minister într'un termen cât se poate mai scurt, ceea-ce corporațiunile noastre superioare și supreme bisericești au încuviințat deja, susținînd altcum intactă autonomia bisericii.

Ca să satisfac dar' provocărilor ministeriale în acest obiect, trimit tuturor oficiilor noastre protopresbiterale cu circularul present multiplicat în tipar, un număr trebuincios de blanchete pentru un conspect, care fiecare oficiu parochial să-l îndeplinească în conțelegere cu comitetul parochial, petrecînd în el datele recerute în chestiunea dotațiunii parochiilor, și îndeplinit să-l promoveze *cel mult până în 26 a lunii curențe* oficiului protopresbiteral, care apoi adunînd conspectele acestea din tractul întreg, le va așterne consistorului archidiececan cel mult *până la finea lunii acesteia*, pe lângă consignarea lor într'o listă compusă în rîndul comunelor bisericești.

Sperez că preoțimea noastră parochială, chiar în interesul seu propriu, va grăbi cu gătirea și spedarea datelor recerute; pentru cazul însă, dacă totuși s'ar întempla vr'o întârziere nejustificată, respectivii preoți din capul locului să știe, că vor fi tratați cu asprimea cuvenită, și între altele vor fi exchiși dela beneficiul ajutorului de stat, care este deja sub împărțire în contul anului trecut, și are să fie împărțit succesiv și pe anul curenț, deocamdată în sume mai restrînse.

În fine se face atentă preoțimea parochială și la aceea, ca datele recerute să le petreacă în conspect cu toată exactitatea, ferindu-se a pune dotațiunea actuală a parochiei în sume mai mari ori mai mici, decât cum este ea în realitate, pentru-că lipsa de exactitate poate provoca urmări grave disciplinare, și poate fi preoțimii numai spre pagubă, când date neexacte s'ar lua de basă fie la rēscumpărarea unor venite parochiale, fie la urcarea dotațiunii.

Oficiile protopresbiterale sînt însărcinate să spezeze pe calea cea mai sigură, dar' cu toată posibila grăbire, din circularul present câte unul, ear' din blanchetele de conspecte câte două exemplare, la fiecare oficiu parochial din tracturile lor, cari rezervînd din conspectul îndeplinit câte un exemplar pentru archiva parochială, celalalt îl vor promova la oficiul protopresbiteral în termenul defipt, rămânînd apoi, ca oficiile protopresbiterale să le aștearnă conspectele acestea la consistor în modul și la timpul indicat mai sus.

Sibiu, 14 Iunie 1896.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Ce alta va să zică asta, dacă nu încercarea de a lega mînilor și picioarelor preoțimii noastre, pentru-ca poporul să rămână singur, ca apoi treburile și drepturile lui să poată fi scurtate și știrbite mai cu ușurință, fără teamă de pășirea prea hotărîtă la mijloc a preoților, ca până aci?

E mai presus de ori-ce îndoială că se pregătește una din cele mai grele lovituri ce 'i-s'a dat puținței de-a se mișca și avîntului cauzei noastre naționale, *se lucrează la o râtezare a aripilor ei!*

Se îndoiește cineva despre asta? Cine e acela? Cine să-și poată închipui și numai o clipă măcar, că »sus lăudatul minister« unguresc, cum îi zice E. Sa Metropolitul Miron, a venit la hotărîrea aceasta așa numai din curată dragoste creștinească față de Români și de preoții lor, cari, prin purtarea lor bună de până acum, multe zile amare 'i-au făcut pe multe locuri! Ar trebui să fie de pe altă lume și să nu fi auzit despre Unguri nici când un adevăr, prin urmare nici când o vorbă rea, ca să poți crede asta.

Noi însă, cari știm cu cine avem a face, punem celor chemați întrebarea:

Dar' oare este prețul în schimbul căruia „sus lăudatul minister” vrea să se arate atât de „îndurat” față de sērăcia preoților români?

O, îl știm noi! Este atât de mare, că nu se poate cântări cu bani, lucrul ce guvernul unguresc îl va cere preoților noștri în schimbul banilor ce le va da! Este mai scump acel lucru, ca chiar o jertfă de sînge ce ni-s'ar cere tuturor!

Li-se va cere anume preoților să se rupă cu sufletul de sufletul poporului, să se smulgă oare-cum din sinul lui, să se dea la o parte din alvia curatelor ape naționale în care el se duce, ori să se facă chiar stavile în calea acestei alvii!

Ar fi cu toate acestea nedrept să ne pierdem cu totul capul și să desnădăduim în fața acestei primejdii. Nu

e mică, adevărat, primejdia, dar' nici cu cale nu e să credem că ea ne va paralisa oare-cum deodată întreg statul nostru preoțesc. Să ne temem de rău, dar' să nu învinuim înainte de vreme, până vom vedea urmările, faptele. Când va fi de lipsă, ne vom face datorința și în această privință!

Să vor afla, negreșit, și oameni pentru cari acest ajutor, când vor ajunge să li-se dea, va fi o miere fărmeacă, din care îndată ce au gustat, li-se vor lipi buzele de nu le mai poți deschide nici când în chestii românești, se vor afla și slabi de inger cu cari o să avem chiar de furcă, luptînd ei contra noastră, — dar' tot atât de sigur e, că să vor afla și caractere tari, bărbați vrednici de numele și de cinstita lor slujbă de preoți ai altarului și ai neamului, cari vor străluci cu atât mai virtos după aceasta!

Primejdia e, dar' nu ni-se pare prea apropiată, îi mai trebuie timp până să poată fi dus în deplinire acest diavolesc plan iscodit de guvernul millenar.

Ear' până atunci noi să nu stăm cu mîinile în sin, nepăsători, *ci să ne gândim la arme de apărare contra rēului!* În scopul acesta ne întoarcem cătră poporul nostru însuși și-i zicem: În tine a răzimat tot-deauna puterea, în tine e pusă și astăzi nădejdea celor buni, după tine se sfărîmă și zvîrcole atât de hidos dușmanul, ca doar' te poate soarbe, și de lacom pe tine se face în atâtea feluri luntre și punte și cursă vicleană, ear' așa fiind, fii mîndru de tine însuși, drag popor, și nu lăsa ca nimenea, ori-cine ar fi el, să te poată face marfă de vînzare ori turmă de împins unde lui îi place!

Ear' pentru a ne înarma contra acestui lucru, *se ne străduim cu toții a înmulți numărul cetitorilor în sinul poporului*, cetitorilor apoi să le punem în mîni foi naționale conduse de oameni neatîrnători, cari au și *voe și îndrăzneală* a apăra cauza națională așa după-cum cinstea ei și a noastră a tuturor o cere, fără a privi în dreapta ori în stînga de frica cutărui solgăbiru ori județ ori ministru!

Sporiți, fraților, numărul cetitorilor și umpleți satele de foi naționale, și ascultați de bunele lor sfaturi, și atunci lăsați pe guvernul unguresc să dea mîna și cu iadul, cu care de altfel de mult a dat, și tot nu ne va birui! Vom suferi, dar' nu vom putea fi repuși, și ziua plății și a rēsplății pentru toate, va veni, și ne vom lua și noi ce e al nostru, dar' și ei ce li-se cuvine pentru toate câte ni-au făcut și ne fac!

Ear' de încheere câteva întrebări: De ce „*Telegraful Român*”, foaia Archidiececsei gr.-or., n'a publicat acest circular cum publică pe altele, și de ce despre tot lucrul acesta atât de însemnat nu zice un singur cuvînt? Dacă ceea-ce se pregătește ne aduce bine, putea vorbi despre el, dacă rău: *trebuia să vorbească!* Și de ce acel termen atât de scurt, de abia 8 zile, între datul circularului și timpul până la care să fie date conspectele, cât să n'aibă oamenii vreme nici să se gîndească, să se lămurească nițel, nici foile să discute?

E lucru curat acesta?

Dreptul de alegători. Facem luători aminte pe cetorii nostri asupra faptului că dela 5 până 15 Iulie n. listele alegătorilor pe anul 1897 sunt puse spre obștească vedere. Fiecare alegător are dreptul a vede listele, pentru a se încredința dacă e scris în ele sau nu, și dacă nu, să-și poată reclama dreptul. In comunele mari și orașe, listele sunt puse la casa orașenească, la primărie; în comunele mai mici, la notar; între ceasurile 2—6 după amiază își poate ori-și-cine lua copie de pe liste. Contra ori-cărui alegător trecut sau lăsat afară pe nedrept, poate reclama ori-și-cine. Reclamațiunile în scris, *netimbrate*, sunt a se adresa la comitetul electoral central comitatens prin antistia comunală, în comune mici prin notar.

Noi Românii nu vom lua nici de astădată parte la alegerile de deputați, cu toate acestea e bine să vedem ca dreptul de alegători să-l avem neștirbit, căci de nu-l avem aci, nu-l avem nici la alegerile pentru comitat nici la alte alegeri. Fiecare dar', în folosul seu propriu, să se intereseze zilele acestea cum stă cu dreptul de alegător?

*

Românii nu vin! Vestitul deputat *Pázmándy* trimis de guvernul unguresc prin toate țările să cheme deputați și senatori la conferența interparlamentară ce estan se va ținea la Pesta, — a scris de curând și dlui *V. A. Urechia* că va sosi acolo pe la sfârșitul acestei luni, spre a invita pe deputații și senatorii români, să iee parte la conferența dela Budapesta în luna lui Septemvrie. Dl *V. A. Urechia* 'i-a răspuns, că poate să vină în București, dar' în același timp îl asigură, *că nici un deputat sau senator român nu va lua parte la această conferență!*

*

„Românii din Ardeal și Liga“. Domnii dela »Tribuna« fac earăși una boacăna. Dând ei mai întâi pildă din Sibiu, îndeamnă în numărul de Dumineca trecută, și pe alții să trimită adrese de felicitare dlui Grădișteanu, președinte nou al »Ligei« la București. Ce va se zică asta? Se pune la cale și în Ardeal o demonstrație pe lângă comitetul nou, *contra comitetului vechiu?* N'avem destule cuvinte de-a osândi un astfel de pas nesocotit! N'avem noi destule nevoi aci acasă, decât să ne meslecăm acum în certele de familie oarecum, a fraților nostri de dincolo, și încă cu grămada, cu provința întreagă, cu »multe iscălituri«? Ce vom ajunge prin asta? Aceea, că frații de dincolo, cari *toți* țin încă la noi cu un sentiment virginal de iubire și grijă, vor începe să vadă în noi unii »conservatori«, alții »liberali«, și însuflețirea lor va se scadă foarte mult la rostirea numelui »frați de peste Munți«!

Și altele. E un lucru smintit ce »Tribuna« voește să pună la cale. Noroc că sfatul ei, a »Tribunei« de azi, a fost atât de ascultat că nici după o săptămână n'a mai putut vesti trimiterea vre-unei adrese nouă, afară de cele trei cu care a început.

Ca la noi, nicăirea!

Fisolgăbirul din *Baia-de-Criș*, a adus la 16 Iunie o minunată judecată millenară. Eată de ce e vorba:

Măestrul pantofar *Petru Dragoș* din *Baia-de-Criș*, în ziua de 10 Maiu, când cu slujbele de milleniu, a mers nainte de biserică cu cantorul, *Iosif Cismaș*, la un birt și 'l-a opăcit de n'a putut merge să mulțumească lui D-zeu că-i ține încă pe Unguri. Treaba a ajuns la urechea fisolgăbirului, și el a făcut cercetare și a pedepsit pe măestrul *Dragoș* cu 30 fl. în bani ori 3 zile temniță, pentru »nepatriotică« faptă. Înțeleapta judecată zice că a pedepsit pe *Dragoș*, pentru-că:

... precum însuși a mărturisit, a știut că în acea zi *Cismaș* Iosif are să facă slujba de cantor în biserică gr-cat. din *Baia-de-Criș* și totuși 'l-a înduplecat să între în crâșmă »la pălincă de 3 cr.« și atâta 'l-a ținut acolo și atâta 'l-a tot capacitat despre aceea că el nu-i de lipsa să fie de față la slujbă și atâta 'l-a plătit la pălincă — până acela s'a îmbătat de n'a mai fost în stare să facă nimic, — în credință că prin asta va zădărnici ținerea slujbei, despre care și el, acusatul, știa că să ține întru pomenirea milleniului unguresc...

Bravo jupâne fisolgăbirul Dar' al naibii o mai ști motiva! Dacă Ungur așa fi, 'mi-ar roși obrazii de această copilărească judecată.

Ca Români, noi vedem cât de mult îi supără chiar și *glumele* ce oamenii nostri buni le fac în socoteala lor. Ear' de aci putem trage învățătura mai departe: cât de mare ar fi supărarea și ce strimtorați s'ar simți ei, dacă noi *toți* am ști și am vor să ne purtăm față de ei și ale lor mișcări, așa cum ni-s'ar cuveni!

Judecata de care vorbim, e însă și un semn totodată, până unde se întinde patima și răutatea acestor oameni față de noi! Ca la noi, într'adevăr, nicăirea! Ori-ce om cuminte însă, auzind despre ridicula întâmplare. din care reese așa de limpede necazul »patrioticului« fisolgăbiru asupra unui Român ce a făcut o glumă șireată, — va isbucni în hohot de râs în fața lui, și măiestrul *Dragoș*, are tot dreptul să zică ca Moțul:

„*Pagubă ca pagubă, da-mi plăcu cum marsă!*...“

Că așa și judecă neînduplecatul Român, o vedem și din scrisoarea prin care ne vestește despre aceasta și în care zice batjocoritor:

»Vezând Ungurii că n'o să iasă la cale cu cheltuelile millenare, vin a pedepsi pe cei-ce n'au vrut ori nu vreau să sërbeze cu eil.. Așa și pe mine m'au pedepsit cu 30 fl. că am cutezat să beau un păhar de vinars cu cantorul de n'a putut slugi slujba millenară.

„*Sunt turbați foc pe mine, că 'i-am căsnit așa urât pe o mie de ani!*“

»Pe *Martin Ciur 'l-au pedepsit cu 15 fl.* pentru-că a zis cătră Jidovul Roth din Brad, de ce poartă cocardă ungurească și de ce nu de cea — *jidovească!*

„*Pe inv. din Birtin 'l-au pedepsit cu 50 fl.* pentru-că a zis despre steagurile lor, că ce obiele sunt acele pe vîrfurile caselor?...“

Sunt, la toată întâmplarea, pline de învățături aceste fapte toate, și anume pentru ei pline. Ar putea să vadă odată, dacă peste tot în ura lor contra a tot ce e al nostru, mai pot vedea ceva, ar putea să vadă că prin toate cele ce le fac, porunciri de sərbări, scoatere de ochi cu steaguri, etc., numai câștiga nu ne pot pentru ei, ci mai vîrtos ne pot îndârji, și ca atare, pe drumul acesta a merge mai departe, e cel puțin o prostie.

Să iee ei calea cea adevărată, să înceapă a ne tracta cu *deplină dreptate*, să nu ne silească la ce nu voim și nu putem, că nu ne lasă firea, să ne lase se ne desvoltăm liber ca aceea ce sîntem: *popor român mândru de numele și vița sa*, — și atunci va înceta toată dușmănia, toate marile și micile încordări, și mai bine va fi și de noi și de eil. Așa însă cum ei să poartă, este de-opotrivă cu a te împinge însuși și știind, tot mai mult, spre marginea unei prăpastii, în care e întrebare de vom cădea numai noi ori numai ei, ori amîndoi. Căci așa cum azi să poartă, e, într'adevăr, — la noi ca nicăirea!

Dela congregație.

Marți în sept. trecută s'a ținut în *Deva* congregația de vară a comitatului nostru. S'a adus la cunoștința adunării, că drumurile de comitat dela *Deva* peste *Brad* la *Abrud* și cel dela *Hațeg* peste *Petroșeni* la *Surduc* au fost luate în administrație de cătră stat dela 1 Maiu începînd, asemenea a trecut în administrația statului podul dela *Șoimuș* cu vama lui cu tot. Cu »*Kulturegylet*«-ul din

Cluj s'a încheiat contractul pe 50 ani privitor la podul dela *Geoagiu*, ce se va face.

De vreme-ce în comitat sînt mai multe comune cu același nume, spre deosebire, adunarea s'a făcut botezătoare, hotărînd să se zică pe viitor comunei *Ruda* din cercul *Bradului*: „*Rudabánya*“, Băiței să se zică: „*Boicsabánya*“, Fizeștilor: „*Füzesbánya*“, Balomirului din cercul *Hațeg*: „*Balomir de Streiu*“ (»*Strigy-Balomir*«), Băreștilor de lângă *Hațeg*: „*Bărești de Streiu*“ (*Strigy-Baresd*), Tătărăștilor din cercul *Iliei*: „*Tătărăști-de-Murș*“ (*Maros-Tataresd*), Vaideiului dela *Pui*: „*Vaideimic*“ (*Kis-Vajdej*).

S'a hotărît cererea unui ajutor de 3000 fl. la an dela ministerul de agricultură, pentru înaintarea culturii de vite cornute, ear' pentru mai ușoară dobîndire de tauri buni, să înființeze la *Geoagiu* o prăsilă de tauri.

Hotărîrea *Dobrei* de a da ajutor cu 25.000 fl. la calea ferată dela *Lugoj* la *Ilia*, de astă-dată a întărit-o.

S'a dat loc cererii comunelor *Sânpetru-de-peatră*, *Sacel* și *Unciuc* de a fi *blagoslovite cu școale de stat*, că ele nu pot ținea școale confesionale! Fie-le de bine!

Drept »daruri de milleniu« slujbașilor comitatului tuturor, li-s'au cinstit câțiva ani din timpul de pensionare, și anume așa, că celor-ce slugesc dela 1878, li-se socolaie anul millenar 1896 în 4 ani, celor-ce slugesc dela 1886 în 3 ani, celor-ce abia de doi ani slugesc, în 2 ani!

Dl fișpan gură-mare!

În ședința millenară, ameițit de bucuriile patriotice ce 'l-or fi cuprins, fișpanul comitatului nostru, în vorbirea cu care a deschis adunarea, s'a scăpat să zică anume, că „*Națiunea maghiară își sërbează ființa sa de 1000 de ani*“, adecă »națiunea«, nu »statul«, ear' după asta, vîzîndu-se bagseama încungiurat de atâția mameluci, nevîzînd Români pe aci, și uitînd ca dacă nu-s acolo în sală, sînt destui încolo în comitat, a avut lipsa de tact să rostească și următoarele cuvinte:

»Să dăm iertare la toți fiii cei orbiți și nemulțumitori ai patriei, cari au batjocorit și au înjurat dulcea »patrie« mamă. Iertăm celor cari se vor pocăi! Să trecem cu vederea pe cei cari au stat la o parte! Dar' vai de acela, care atîngînd dumnezeiasca pace, va încerca să tulbure sərbarea noastră pie »națională«.

Pentru aceste cuvinte nerumegate, ce pot să-i seadă unui domnișor înflăcărat, dar' nu unui fișpan mai așezat, dl *Fr. Hossu Longin* 'l-a tras pe fișpanul gură-mare la răspundere în ședința trecută, și 'i-a dat o lecție aspră, arătînd că de rău se șede unui fișpan să vorbească și să amenințe așa, și mai ales cum prin asta a trecut peste drepturile ce le are în congregație! »Dl fișpan nu a spus, — a zis dl *Hossu* — că pe cine

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Impresii.

— Unei prietene. —

Zile ângerești de Maiu!

Menite sînteți oare a-mi aduce și mie liniște în inima mult tulburată? Chemate sînteți a alunga în curînd viforul cumplit din sufletul meu și toate sbuciumările lăuntrice ce 'mi-se țin lanț de atîta timp?

Lucește, lucește soare blînd, d-zeesc, și lasă-ți razele tale binevoitoare să pătrundă și în lăuntrul meu setos de bine și căldură! — Deschideți-vă farmece ale firei, deschideți-vă și pentru mine și îmbrățișați-mă ca să fiu al vostru și cu voi...

Eată-mă pe un câmp frumos, rătăcind, fugit de lume. Voiu să fiu câteva clipite numai cu mine și cu firea de Maiu. Voiu să mă desfățez și eu la sinul acestei bune mame, ce este pentru omenime isvor de îmbeșugată desfățare. — Cum? Putea-voiu oare resimți și eu tainele firei... o dă-mi țarie, Doamne, o, dă-mi...

Privirile le las să se resfire, ear' lor le urmează gândirile, cari rînd pe rînd se țes și mă trec pe nesimțite într'o frumoasă reverie.

Sînt sub un stejar umbros, de al cărui trunchiu îmi razim capul obosit de lucrul zilei. Inaintea mea o livadă în floare. Ah, când ești obosit și cu sufletul încărcat de

simțăminte apăsătoare, atîta bine îți face o singură privire peste un câmp înverzit, deasupra căruia mii de fluturași își visează visul lor de fericire, îngănându-se cu zinele lor rizătoare, cu florile.

La marginea livezii se începe câmpul cu lanurile de grâu, care se leagănă de lina adiere a vîntului, în unde mătăsoase și mari. În holdă își cantă din când în când pitpalacul ritmicul vers, ear' pe de-asupra rîndunelele își caută prada în sborul lor frumos.

Atîta armonie și bună înțelegere în toate acestea, atîta mulțumire de sine. Da, desevîrșita mulțumire și fericire poate numai în brațele firei o aflăm...

Deasupra mea, în virful stejarului, cărăbușii s'au adunat grămadă și sbărnăe sinistru, ca un cântec confuz auzit din depărtare. Cîntecul sbărnăitor mă neliniștește, mă transpune într'o nervosităte tot mai febrilă. Imi închipuesc că aud melodiile de joc, ce azi încântă pe sute de inși, colo departe, unde se zăresc vîrfurile stejarilor dintr'o dumberavă frumoasă.

E mare zi de veselie astăzi acolo.

Lumea întregă a alergat în dumberavă, ca în umbrele ei să-și resfețe inima și mintea, la auzul muziceii. Ear' eu — pare că nu-s din lume, — eu stau singur aci și gîndesc la cei-ce rîd și se veselesc colo în depărtarea ascunsă. Imi închipui în gândul meu întreaga lume de acolo, vîd toiul și virtejul, privirile-mi lunecă peste toți, caută, caută cu

dor, și — eată că zăresc ținta dorită: Este *Ea*, pe care o iubesc atîta de fără margini, este dulcea mea minune cea cu ochii înfiorător de negri...

La brațele *altuia* își mladiază trupul svelt și subțirel ca o smicea de paltin; cărăbunile plete, podoaba-i rară, îi zboară nebunatic, fluturînd... *El* o conduce. Lin își strînge la piept sinișorul ei, și privește necontenit la ea, plin de extaz și de patimă. Ear' *Ea* — îi zimbește.

Ah, zimbetul acela... Care-i înțelesul lui? o, care-i? Ah, de-aș ști că-i pentru el, de al cărui braț este alipită, — aș alerga o lume întreagă ca să-l găsec și liniște nu aș afla, până-ce nu m'aș face vinovat de un păcat monstru...

Nu-i cu puțință! M'a amăgit închipuirea. Dar' tremur; nervii 'și-au pierdut echilibrul; sîngele îmi ferbe amenințător.

În umbra acestui stejar căutat-am liniște și eată ce am aflat. Afurisiți de cărăbuși, voi sînteți de vină cu cântecul vostru, voi 'mi-ați stîrnit roilul de crude gîndiri...

Mă ridic buimăcit și tind spre isvorul din rozorul apropiat. Imi răcoresc fruntea și templele cu apa lui limpede ca cristalul și încerc a alunga chinuitoarele băneli. E greu însă, bărbat fiind, a nu fi rob bănelilor și gelosiei. Bărbatul îndrăgit e cel mai mare egoist și în clipe de susceptibilitate nimic, nimic nu-l îndestulește! Sînt îndrăgit și știu că sînt iubit, dar' sînt bărbat, sînt egoist,

și... nu cred în statornicia iubirii femeiești, nu cred în credința ei...

În giur privind, zăresc o tufă de drăgălașe romonițe. Rup un fir și de el îmi anin tremurînd norocul. Încep a-i despodobi coroana, smulgîndu-i frunzulițele.

Mă iubește, nu mă iubește, mă iubește — — — — — mă iubește!

Tresar de o nebună bucurie. Atîta este omul de fericit când îl încredințează nevino-vata romoniță că este iubit! Bine, dragă romoniță, poți-mi spune și până când mă va iubi? Nu, nu, darul acesta nu-l ai...

Până când? Până când?

Nime nu-mi răspunde și nimic...

Pe orizon apune soarele, mândru ca o regină în haină de aur; apune ascunzîndu-se în ceața fumurie a munților.. Apusul soarelui totdeauna îți vorbește de... nestatornicia fericirii —

Totul tace. Firea a ațipit. Vîntul de seară adie peste câmp și în el se mișcă holda misterios. Rîndunelele s'au întors de mult. Numai greerii cei guralivi mai țirăesc prin ierburi și câte un cărăbuș mai sbărnăe prin crîngurile de stejar.

Mă ridic și plec. — Venit-am aci să caut liniște și am adaus numai durere la durere. Ah, unde-i liniștea desevîrșită, unde?...!

Pleoapele îmi tremură, — două lacrimi îmi răspund la întrebare.

În Maiu, 1896.

Fidelio.

înțelege sub acei »fii orbiți și nemulțămitori«, cari ar fi calumniați și înjurat dulcea noastră patrie mamă, nici că în ce ar sta pocăința celor păcătoși. Ce se ține de »cei ce au stat la o parte«, dacă dl fișpan a înțeles pe membrii români, cari au stat departe de ședința festivă, am să însemn că nici mie și, cred, nici celorlalți membrii ce au lipsit, *nu ne pasă mult, dacă ne veți trece sau nu cu vederea!* Noi am avut cuvintele noastre pentru cari nu am luat parte la acele sârbări, și vi le-am spus, deci nu a avut nici un înțeles, ca dl fișpan să facă pe înduratul, când nu a fost nici o trebuință de îndurarea d-sale!

Și așa mai departe. Vorbirea domnului Hossu l-a scos rîu din fire pe Ungurii de față; mereu îl intrerupeau și lărmaiau cătrăniți! — Fișpanul n'a știut cum să se apere altfel, decât spunând că dînsul nu e răspunzător nimemii pentru ce vorbește acolo! Minunat! Apoi să nu tot fii fișpan? Poți vorbi ori-ce nărozii, că nu ești răspunzător nimemii!

Linia ferată

Vinț—Sibiu—Turnu-roșu.

Mult trăgănatul plan pentru facerea liniei ferate dela Vinț până la Turnu-roșu, fiind în sfîrșit primit în dietă, întreprinzătorii au început lucrările, și se lucrează cu mare strădanie pentru a se putea deschide în 1 Decembrie 1897.

Iscusitul Bánffy, dacă la alegerile viitoare tot el va fi atotputernicul, va trage mare folos după binele care l-a făcut compatrioților nostri Sași, gîndind aceasta linie ferată pe care ei mai ales o doreau, și pe care înaintașii lui Bánffy au tot trăgănat-o. Va fi sigur de rușinea namelucilor sei în cercurile din »fundus regius«.

Pentru noi Românii aceasta linie ferată e o bunănotă banffystă, căci a stors de pe noi încă vre-o câteva sute de mii de floreni, neavînd alt folos afară poate de acela, că vom putea călători și noi pe »gözös« pe aici, și când, ne mai putînd, va trebui să luăm traista în bătă, vom avea pe unde ajunge mai repede pe pămîntul României. Incolu ea e un nou privilegiu de nedreptățire a Românilor față de alte naționalități, în cazul acesta, față de Sași.

Eată cum: Au amăgit pe locuitorii comunelor române de s'au hotărît să cumpere de sute de mii de floreni acții — spuindu-le că și așa totuși vor fi siliți să plătească, și făgăduindu-le în schimb că le vor face stațiuni aproape de comune, că le vor răscumpăra pămînturile cu prețuri bune ș. a. Așa d. e. comuna Seliște s'a învoit să plătească 25000 fl. în credință că va căpăta stațiune lângă comună. Asemenea și celelalte comune din jurul Seliștei, plătesc zeci de mii.

Dar' ce să vezi? Azi când s'a apucat de lucru a eșit cîntea lor la iveală! Seliștea capătă ce e drept, stațiune principală, *însă așa departe de comună că nici un folos nu va avea după ea!* Pentru-ce? Pentru-că puținii locuitori Sași din comuna Amnaș nu 'și puteau trage cismele după ei până la Seliște, deci stațiunea trebuie făcută la mijloc, că acei puținii Sași nu sînt »trădători de patrie« ca Seliștenii, trebuie deci să fie căpătuiți! Și așa și pe aiurea: De dragul unei comune săsești, ocolește linia 3—5 comune românești! Nu este acesta singurul cas că domni de pînura lui Thalman din comitatul Sibiului, spriginesc înaintarea numai a comunelor săsești, ear' celor românești le pun pedeci în înaintarea lor! Sînt grămadă probele de felul acesta. Li s'a spus locuitorilor că le va plăti pămînturile cu 25—35 cruceri stînginul □, și anume 75% până nu se vor apuca de lucru, ear' celelalte 25% îndată ce se va întabula pe numele lor. Dar' sau apucat de lucru, stricînd sîmănăturile oamenilor, și de plată nici gînd n'au domni! Urmarea e că oamenii năcăjiți își perd pe alocurea cumpătul și își fac înșiși dreptate, cum au făcut locuitorii comunei Porcești, cari s'au sculat și au alungat cu puterea pe lucrători de pe moșiile lor!

Eată cum în tot ce se zice și se face în această țeară cu conlucrarea guvernului, Românii sînt nedreptățiți, apăsați, prigoniți, sîrăciți, ca nește fii vitregi ai acestei patrii și nu ca cetățeni ce tot ce li se cere fac și jertfesc pentru susținerea și înflorirea ei!

Ru-Ra.

Invitare de abonament.

Cu ziua de 1 Iulie st. v. s'a deschis pe jumătate a doua a anului de față, abonament la

„REVISTA ORĂȘTIEI“,

cu prețurile din fruntea foii: pe 1/2 an: 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni: 1 fl. v. a.

Abonamentele se fac plătindu-se înainte.

Onorații noștri abonați, al căror abonament scade la acest termen, sînt respectuos rugați a grăbi cu trimiterea înainte a prețului de abonament, ca să nu fim nevoiți a intrerupe expedarea mai departe a foii la adresele domniilor-lor.

Domnii abonați vechi sînt rugați a scrie pe marginea (cuponul) mandatului postal numărul de pe fașia sub care primesc foaia.

Abonații noi vor binevoi a-și scrie lămurit numele, locul de unde sînt, și posta din urmă.

Administrația
„Revista Orăștiei“.

NOUȚĂȚI

Se caută uscături! »Alkotmány« din Pesta are știre că în mijlocul acestei luni, adică în săptămîna viitoare, ear' va fi dus la Pesta la expoziție un transport de vre-o 1000 de țerani din Timișoara și jur. Foaia ungurească nu spune de ce naționalitate sînt, dar' cum jurul Timișoarei e foarte bogat în Români, sigur batjocura asta se face a doua-oară, tot cu țeranii — români! E mai mult decât scîrbos! Românii au hotărît starea la o parte de toate nebuniile millenare. Ungurii ca să ne umilească, ne dau palme cu mîinile noastre proprii, cu scăpătați și nărozii ce lasă să fie purtați de apă, spre rușinea noastră, numindu-se în aceeași vreme »Români« și ei! Transportul îl face tovărășia ungurească »Délvidéki földművelő és gazdasági egyesület«, care neguțătorește încolo cu bucate și cu vite, ear' acum în anul milleniului cu — țerani români!

Rușine să le fie celor-ce se lasă să fie batjocuriți așa! Prin Septembrie aceeași tovărășie are gînd să ducă o turmă și mai mare, de 3000 de țerani deodată, la Pesta, ca încoronare a batjocurii ce o pun pe noi nemaghiarii, prin frați de cei rătăciți de ai noștri!

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“ hotărîse, precum știm, în adunarea generală de astă-toamnă, să împartă premii pentru lucrurile de mână în mai multe comune. S'au numit și comisiile cari să împlinescă aceasta: în Dobra doamnele Maria Pécuarariu și Eugenia Pop; în Orăștie d-nele Victoria Erdélyi și Maria Barițiu; în Hațeg d-nele Elena Popovici și Victoria Popovici; în Hunedoara d-nele Maria Oprea și Maria Schuster; în Brad d-nele Aurelia Dămian și Maria Gligor. În o ședință a sa ținută de curînd, comitetul Reuniunii a hotărît, ca premiile să se împartă după puțință la adunările despărțimintelor »Asociațiunii«. Avem astfel de despărțiminte în Brad, Deva, Hațeg și Orăștie. Unde aceste despărțiminte își țin adunările, comisiile de împărțire a premiilor din partea »Reuniunii femeilor« să binevoiască a îndeplini însărcinarea ce o au.

Daruri evlavioase. Din Bozeș ni-să împărțesește, că dl notar Candin Cristea și stimabila d-sale soție Eugenia, vîzînd lipsa de vestimite la biserica română gr.-or. din Bozeș, au binevoit a face un evlavios dar sfintei biserici, cu un rînd de vestiminte negre de catifea, a căror materie singură a costat 30 fl., lucrata apoi de însași d-na Eugenia Cristea. Frumoasa faptă a credincioșilor dăruitori, e vrednică de laudă și dorim să fie urmată și de alți creștini.

Asociațiune și expoziție la Hunedoara. Pe 1 Aug. despărțimîntul Deva al »Asociațiunii transilvane« va fi conchemat la adunarea generală în Hunedoara. Aflăm că d-nele membre ale »Reuniunii femeilor române« din comitatul nostru, vor arangia cu același privilegiu și o mică expoziție, la care vor împărți și premiile pentru cele mai frumoase lucruri de mână țerănești din acel jur. Se fac pregătiri ca adunarea despărțimîntului să fie cât se poate de strălucită. Le dorim însă bîndă mare!

Protonotar orășenesc în Orăștie, a fost ales în ședința de azi săptămîna a reprezentanței opidului nostru, cu majoritate de voturi, dl Aurel Murășian, jurist absolut.

Cununie. Dl Alesandru Moldovan jun. din Deva își sîrbează în 12 Iulie n. a. c. cu-

nia cu d-șoara Emilia Herbay din Dobra, în biserica gr.-or. din Dobra. Le dorim fericire.

Domnii abonații noi ai „Revistei Orăștiei“, cari n'ar fi căpătat nr. 26 cu chipul eroului Avram Iancu, să binevoiască a ne scrie și li-l vom trimite.

Un învățăcel de tipografie se primește îndată la „Minerva“ institut tipografic societate pe acții în Orăștie. Cei cu cunoștință de limbi vor fi preferiți. Vîrstă între 13—15 ani.

Examene

Onorată Redacțiune,

Dați-mi voe să vă scriu ceva despre examenele dela școalele populare din tractul Ilici. Tractul însuși, trebuie să spun nainte, e foarte resfirat, și mergerea dînt'o comună într'alta adese prea grea, dar' cu toate acestea vrednicul nostru protopop Avram Pécuarariu, cu foarte mică abatere, a fost de-a condus în persoană, mai toate examenele însoțit de câte unul sau doi învățători ca delegați.

Resultatul examenelor e următorul:

1. Gurasada (11 Maiu), inv. T. Deheliu; elevi de față la examen 44. Sporul cu învățămîntul e bun, dar' nu ca anul trecut, cu toate-că cei chemați arată destul interes față de trebile școlare.

2. Gohatea, învățător examinător Iosif Olariu; elevi 40. Resultatul: îndestulitor. Învățătorul definitiv I. Russ a răposat dela jumătatea anului, și așa învățămîntul a suferit. Comuna e frumoasă, locuitorii în stare bună: ar fi de dorit ca să zidească o școală coreșpunzătoare.

3. Gialacuta, inv. P. Popa; elevi 32. Resultatul: suficient.

4. Furcșoara, inv. L. Popa, elevi 25. Resultatul: puțin îndestulitor. Dela dl învățător se așteaptă mai mult. Cei chemați încă să arete un interes mai viu, doară vor avea școală ca lumea.

5. Tîrnava, inv. A. Ungur, elevi 32. Resultatul: mulțumitor. Învățătorul e destituit din post de cătră ministru, în actul de destituire motivul e: »purtarea politică de excepțională«.

6. Tîrnăvița, inv. P. Filimon, elevi 30. Resultatul: bun. Anul acesta s'a ivit o rază de înțelegere mai bună între cei din comună, chemați a conduce școala de aci.

7. Bozeș, inv. M. Oprean, elevi 38. Resultatul: îmbucurător. Tînerul învățător ca începător arată plăcere și silință spre chemarea aceasta.

8. Branișca, inv. I. Cioran, elevi la examen 30. Resultatul: deplin mulțumitor. Hiperzelul învățătorului de aci în oare-care parte, nu se potrivește cu vechimea învățătoriei lui.

9. Visca, inv. T. Popoviciu, elevi 25. Resultatul: bun. O mai bună înțelegere ar folosi foarte mult în o comună așa numeroasă românească.

10. Fues-Bogora, inv. I. Moț, elevi 13. Școala e întemeiată numai în anul trecut. Resultatul examenului, ca cel dintăiu în această comună, a fost: bun.

11. Vorța, ca inv. a fost dl preot A. Tîmaș, elevi 27. Resultatul: bun. Ar fi de dorit realizarea planului cu edificarea noului edificiu școlar.

12. Cerbia, inv. D. Moț, elevi 28. Resultatul: îndestulitor.

13. Almășel, inv. I. Zomorîță, elevi 27. Resultatul: bun.

14. Micărești, inv. P. Dehel, elevi 29. Resultatul: îndestulitor.

15. Brașov, inv. G. Pop, elevi 31. Resultatul: mulțumitor. La școlari s'au vîzut mare istețime.

(Va urma.)

Despre examenul din Dobra am publicat în numărul trecut o corespondență. Când foaia era tipărită am primit și o a doua scrisoare, scrisă de 17 oameni din popor, care întăresc veștile bune primite despre mersul trebilor la școala română de acolo.

Scoatem și din scrisoarea asta o pîrticică. În ea ni-se spune:

»Pe la 9 oare abia am mai putut străbate prin mulțime, să vedem lucrurile cele de mână ce acopereau peste tot păreții, numai tot lucruri de tot frumoase! După aceea întrebări și răspunsuri, cetire și socoată la tablă, de ne-au pus pe toți în uimire! În vremea examenului mulți au lăcrimat de bucurie vîzînd că așa de mult a putut înainta școala noastră! Laudă se cuvîne domnilor învățători și d-nei învățătoare Eugenia Pop, care 'și-a dat trudă cu aproape 80 copile și în lucrul de mână și în cele ale școlii. Să trăiască toți aceia, cari s'au luptat pentru școală! Și această frumoasă judecată e subscrisă de următorii cărturari români din Dobra: Sincea Mihai, George Lăcătuș, Cig George, Ioan Bele, Cig Mihai, Sereda Giurkin, Nistor Avram, Nicolae Crist, Rațiu Iosif, Toma George, Ioan Nistor, Toma Clodovean, Comloși Iosif, Ioan Simesc, Simion Pascu, Ioan Oana, Mihai Cădar.

Mulțumită publică.

La petrecerea de vară, ținută la 19/31 Maiu a. c. în folosul »Reuniunii meseriașilor români« (»Andreiana«) din Sebeșul-săsesc, au încurs în total suma de 59 fl. v. a., din cari cheltuindu-se 50 fl. 12 cr., rămîne un venit curat de 8 fl. 80 cr., care sumă s'a dat în administrarea casarului numitei »Reuniuni«. Suprasolviri au încurs dela domnii; S. Medean 30 cr., Dr. I. Elekes 10 cr., I. Henteș 30 cr., G. Cărpinișan (Rêhâu) 30 cr., N. Dura (Deal) 20 cr., N. Hătegan (Oarda-de-jos) 20 cr., P. Androne 20 cr. și I. Giurgiu (Cut) 1 fl., ear' ulterior au încurs dela: Dr. P. Isac, avocat 2 fl., I. Paraschiv, subjude în pens. 5 fl. și dela d-na Rafila Onițiu 2 fl., cărora li-se aduce și pe această cale profundă mulțumită.

Pentru comitetul arangiator:

G. Tatar.

N. Gheaja.

POSTA REDACȚIEI.

Dlul Arseniu Duma în Lunca. Scrieți-ne ce numeri vă lipsesc, și, intrucât îi mai avem, vi-i trimitem de nou.

Dlul E. Micu în O. S. Am făcut să 'ți-se trimită banii napoi. Istoria cere-o la autor în B.-Komlos. Numerii din »Revista« la finea anului poate 'ți-i putem da noi.

Dlul Ilie Floașiu în Tilișca. Mai datorați 75 cr. ca să fiți plătit pe anul întreg.

Dlul P. B. în S. N'am revenit asupra veștii, fiindcă am aflat că e o închipuire ce a amăgit pe multă lume în însăși acele părți.

Dlul I. E. C. în C. O scurtă amintire am fi făcut, dar' așa cum ne ceri publicarea, »fără nici o schimbare«, nu se poate.

D-sale I. H. B. (600) în Poiana. Pentru-ca să capeți »Povestea vorbiilor«, trimite 48 cr. librării F. Schăser în Orăștie și o capeți în 3 volume. Cu banul mergi la zaraful (schimbătorul de bani) din Sibiu în colțul pieței din capul uliței pintenului, și el îți spune cât e vrednic și 'ți-l și cumpără de vrea. Treaba a doua întrebă la un avocat.

Din public

(Pentru cele publicate în rubrica aceasta, redacțiunea nu primește răspunderea).

Ni-s'a cerut cu stăruință publicarea scrisorii de mai jos. Ii dăm loc fără să voim să ne confundăm cătuși de puțin cu dînsa și mai ales nu cu tonul ei atât de vehement din părțile din urmă. Red. „R. Or.“

Onorată Redacțiune!

Deși »Desvîlirile« dlui Aurel C. Popovici din București, sînt chestie cam veche, dar avînd tăis și personal în privința aceasta nu e neactual să mă ocup cu ele și acum.

Dar' am și fost silit la întîrziere, deoarece manuscrisul aci aclus 'mi-l-a reținut »Gazeta Transilvaniei« cu săptămînilor, fără să-l fi publicat, deoarece-că cinstita »betrână« se vede că e de părerea clasică (?), că ziaristica noastră română nu e pentru aceea, ca cineva, fie acela cât de onest, să poată rectifică niște calumnii mincinoase, ci datorința ziaristicii noastre ar fi: călcarea în picioare a onoarei personale — fără recurs, fără mod de rectificare!

Vă rog cu toată stîm binevoiața a publica manuscrisul aci și această scurtă comitivă.

Orăștie, 5 Maiu 1896.

Cu deosebită stîm

Dr. Aurel Muntean,
advocat.

Epistolă deschisă cătră dl Aurel C. Popoviciu.

Orăștie, la 9 Maiu 1896.

Te vei mira, dle Popoviciu, că acum după atîta timp vin să mă ocup cu »desvîlirile« D-Tale publicate în »Tribuna« despre pretinsele

